

**HOGESCHOLEN
MANAGEMENT INFORMATIE
2007**
-
Bijlagen

november 2007

Inhoudsopgave

Bijlage I – Kengetallen in HMI	3
1 Overzicht digitale tabellenset	3
2 Omgang met kengetallen	4
3 Gehanteerde bronnen.....	5
4 Definities domein financiën	5
5 Definities domein personeel.....	7
6 Definities domein studenten.....	8
7 Definities domein onderwijs	9
Bijlage II – Afkortingen.....	11

Bijlage I – Kengetallen in HMI

1 Overzicht digitale tabellenset

Hieronder volgt een opsomming van de tabellen die zijn opgenomen in de digitale tabellenset die u kunt downloaden van de website www.hbo-raad.nl onder 'Feiten en cijfers' en 'Tabellen'. Elk van deze tabellen – behalve de samenvattingen – bevatten gegevens met betrekking tot de afzonderlijke hogescholen. Diverse overzichten bevatten per jaar een aparte tabel, bijvoorbeeld de exploitatierekening. In dat geval zijn de betreffende jaartallen achter de titel van de tabel opgenomen.

Domein financiën

- Samenvatting – Procentueel
- Samenvatting – Absoluut
- Financiële indicatoren
- Personeelskosten per student
- Overige kosten per student
- Financieel resultaat 2002-2006
- Exploitatierekening 2002-2006
- Balans 2002-2006
- Kasstroomoverzicht totaal hbo

Domein personeel

- Samenvatting
- Omvang in personen en fte
- Leeftijdsopbouw 2002-2006
- Gemiddelde leeftijd 2002-2006
- Salarisverdeling 2002-2006
- Externe mobiliteit
- Personeel aan einde salarisschaal
- Student/personeelratio's

Domein studenten

- Samenvatting
- Instroom studenten
- Marktaandeel instroom per sector
- Ingeschreven studenten
- Marktaandeel inschrijvingen per sector
- Gediplomeerde studenten
- Sectorrendement cohorten 1997-2001
- Studieduur afgestudeerden per cohort
- Studieduur uitvallers per cohort
- Onderwijsvraagfactor stabiele opleidingen

Domein onderwijs

- Samenvatting
- Maatschappelijke positie afgestudeerden 2002-2006
- Oordeel afgestudeerden over studiekeuze
- Oordeel afgestudeerden over aansluiting op de arbeidsmarkt

2 Omgang met kengetallen

Het is lastig om een set indicatoren te kiezen die als maatgevend beschouwd kan worden als het gaat om de prestaties van hogescholen. De keuze is beperkt doordat hoge eisen worden gesteld aan de betrouwbaarheid van gegevens en doordat brede beschikbaarheid vaak een probleem is. Daarnaast dient de keuze voor een samenhangend geheel van indicatoren, het aggregatieniveau en de definities consequent doorgevoerd te worden, zodat prestaties in de tijd gevolgd kunnen worden.

Om tot een juiste interpretatie van gegevens te komen is het noodzakelijk om deze in samenhang te beschouwen, waarvoor extra informatie over achterliggende ontwikkelingen vereist is. Een populair middel om indicatoren in hun context te plaatsen is de *Balanced Scorecard* van Kaplan en Norton¹. Naast de financiële indicatoren spelen ook andere indicatoren een belangrijke rol. De prestaties worden ook bekeken vanuit het afnemers-, interne processen- en leer & groei-perspectief.

Bij het interpreteren van de kengetallen die zijn opgenomen in deze publicatie geldt dan ook dat het geheel in samenhang gezien moet worden. Hieronder wordt aan de hand van drie voorbeelden besproken hoe tegen verschillende kengetallen aangekeken kan worden.

Bij de interpretatie van financiële kengetallen

Aan de hand van de rentabiliteit, de solvabiliteit en de liquiditeit is een vergelijking van de financiële positie van hogescholen mogelijk. Voor een goede interpretatie van deze indicatoren zijn specifieke prognoses van de toekomstige posities belangrijk. Deze kunnen natuurlijk slechts ten dele uit de jaarrekening worden afgeleid, doordat de gegevens hierin voornamelijk betrekking hebben op het verleden. Ondanks het retrospectieve karakter kunnen de drie indicatoren een signaalfunctie vervullen. Enerzijds maken ze de ontwikkeling binnen de branche zichtbaar en anderzijds kunnen ze in voorkomende gevallen aanleiding geven tot nader onderzoek. Het is belangrijk om het geheel van de kengetallen en prognoses in ogenschouw te nemen bij een nadere analyse van de financiële positie.

Bij de interpretatie van de student/personeelsratio

De student/personeelsratio wordt gedefinieerd als het aantal studenten gedeeld door het aantal personeelsleden uitgedrukt in ft'e's. Deze ratio is een populair maar ook tweeslachtig kengetal. Vaak wordt gesteld dat een lage waarde van dit kengetal een goede kwaliteit betekent, aangezien dit wijst op een hoge mate van persoonlijke begeleiding. Tegelijkertijd wordt uit het oogpunt van doelmatigheid juist gestreefd naar een hoge waarde van het kengetal. Naast de tweeslachtigheid van deze ratio moet opgemerkt worden dat het kengetal wordt berekend met behulp van gegevens uit het RAHO. In dit gegevensbestand zijn alleen medewerkers opgenomen die daadwerkelijk in dienst zijn van hogescholen en bevat dus geen gegevens over uitzendkrachten. Doordat deze in toenemende mate worden ingezet, kan de student/personeelsratio een vertekend beeld opleveren. De ratio wordt hoger wanneer uitzendkrachten worden ingezet in plaats van vast personeel.

Bij de interpretatie van de maatschappelijke positie en het oordeel van afgestudeerden

De gepresenteerde cijfers binnen het domein onderwijs zijn afkomstig uit de HBO-Monitor. Deze gegevens worden in deze publicatie gepresenteerd zonder aandacht te besteden aan de context waarin een hogeschool opereert. De cijfers worden bijvoorbeeld niet gecorrigeerd voor regionale verschillen en verschillen in het opleidingsaanbod van hogescholen. Uit nader onderzoek is gebleken dat deze factoren in belangrijke mate de verschillen tussen instellingen verklaren. Door hogescholen in dezelfde regio met een gelijksoortig opleidingsaanbod met elkaar te vergelijken, wordt een beter beeld van de verschillen verkregen.

Deze handreikingen bij de interpretatie van de gegevens in deze publicatie geven eens te meer aan dat het belangrijk is om kengetallen kritisch te bekijken. Kengetallen dienen te worden gebruikt als *indicator*, wat staat voor *richtinggever*. Ze geven een richting aan, maar schrijven niets voor want 'kennen' de context niet. De informatie in deze publicatie geeft zeker geen volledig beeld van alle ontwikkelingen die zich in het hbo afspelen. Toch biedt HMI 2007 een betrouwbare indicatie van de prestaties van hogescholen in het zichzelf ontwikkelende veld van het hoger beroepsonderwijs in Nederland.

¹ Kaplan R.S. en D.P. Norton (1997), *Op kop met de Balanced Scorecard – Strategie vertaald naar actie*, Uitgeverij Contact, Amsterdam.

3 Gehanteerde bronnen

Ten behoeve van de managementinformatie beschikt de HBO-raad over een aantal bronbestanden. Deze bestanden vormen de basis van waaruit de kengetallen worden gegenereerd:

- Het financiële databestand omvat gegevens van de financiële jaarverslagen van hogescholen vanaf het verslagjaar 1995.
- Sinds 1995 is de HBO-raad eigenaar van de Registratie Arbeidsrelaties Hoger Onderwijs (RAHO). Dit is een rijke gegevensbron die bestaat uit een extract van CASO en een aparte levering van de hogescholen die geen gebruik maken (of maakten) van CASO. Via RAHO kan kwantitatieve informatie over personeelsformaties van hogescholen afgeleid worden.
- Een extract van het CRIHO waarover de HBO-raad beschikt, vormt de basis voor de studentgegevens. Met behulp van dit extract is het studieverleden van elke student die vanaf 1986 een hbo-opleiding volgde te ontsluiten. Het genereren van een breed scala aan student en onderwijs gerelateerde kengetallen (zoals in de publicatiereeks 'Het hbo ontcijferd' is opgenomen) is daardoor mogelijk geworden.
- De gegevens over onderwijs zijn afkomstig uit tabellen uit het Schoolverlaters Informatie Systeem van het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA). Hierin staan de antwoorden op de enquêtes van de HBO-Monitor vanaf 1991.

Door het gebruik van deze gestandaardiseerde en betrouwbare gegevensbronnen bij het verenigingsbureau zijn praktische en resultaatgerichte oplossingen mogelijk. De gegevensbronnen bieden voldoende basis om in de informatiebehoefte van de leden te voorzien. Doordat de meeste gegevens in 'ruwe vorm' zijn opgeslagen, is het daarnaast ook mogelijk om informatie te genereren volgens uniforme definities.

In deze en navolgende paragrafen wordt per domein een overzicht gegeven van de gehanteerde bestanden en de gekozen definitie per indicator. Bij de presentatie wordt in deze publicatie aangesloten bij de beschikbaarheid van de jaarrekeningen van de hogescholen. In dit geval betreffen de meest recente jaarrekeningen het jaar 2006. Als gevolg hiervan zijn in deze publicatie kengetallen opgenomen met betrekking tot de jaren 2002 tot en met 2006, zodat de huidige situatie ook vergeleken kan worden met het recente verleden.

Ook bij het samenstellen van de lijst met hogescholen zijn de financiële jaarverslagen van 2006 als uitgangspunt genomen. Dit betekent dat elk financieel jaarverslag met betrekking tot het jaar 2006 correspondeert met een hogeschool in de gehanteerde lijst. Het gevolg hiervan is dat in geval van fusie voorgaande verslagjaren zijn vertaald naar de situatie van 2006. Voor de overige domeinen geldt ook dat de gegevens op dit niveau zijn geaggregeerd. Verder kan het incidenteel voorkomen dat nieuwe inzichten ertoe leiden dat gegevens met betrekking tot voorgaande jaren in deze uitgave op een andere wijze worden gepresenteerd dan voorheen, waardoor kleine verschillen tussen deze en de vorige uitgave kunnen zijn ontstaan.

4 Definitie domein financiën

De informatie in dit domein met betrekking tot de financiële situatie van de hogescholen, is ontleend aan de jaarrekeningen van door OCW of LNV bekostigde hogescholen. Voor de kalenderjaren 1995 tot en met 2006 zijn balans- en jaarrekeningposten in een databank ingevoerd. In deze uitgave worden de financiële gegevens van de afgelopen vijf jaar gepresenteerd. Als basis voor het bestand zijn de gegevens uit de geconsolideerde jaarrekening meegenomen. Jaarrekeningen van rechtspersonen behorende tot de eigen groep zijn daarin geconsolideerd met de enkelvoudige jaarrekening van de hogeschool. Deze informatie geeft een beter inzicht in de totale bedrijfsvoering. De jaarrekeningen komen tot stand op basis van de richtlijnen jaarrekening van het Ministerie van OCW en LNV.

Doordat de geconsolideerde jaarrekening als basis geldt voor de financiële gegevens, komt het voor dat deze niet vergelijkbaar zijn voor verschillende jaren en/of de relatie tussen kosten en studenten niet eenduidig is. Dit doet zich voor bij hogescholen die bestuurlijk gefuseerd zijn met organisaties buiten het hbo. In de geconsolideerde jaarrekening van gefuseerde instelling zijn ook de financiën opgenomen die niet gerelateerd zijn aan het hbo.

De twee instellingen waarin hogescholen een bestuurlijke fusie zijn aangegaan met organisaties buiten het hbo zijn:

- Aeres Groep – De Christelijke Agrarische Hogeschool is in 2004 gefuseerd met het AOC Groenhorst College in de Aeres Groep. In 2006 is ook Stoas Hogeschool tot deze combinatie toegetreden.
- Iselinge Hogeschool – In 2003 werd de IJsselgroep gevormd door fusie van Iselinge Hogeschool met een aantal onderwijskundige centra. In 2006 is Iselinge Hogeschool bij een aanpassing van de juridische structuur ondergebracht in een aparte stichting waarvoor weer een eigen jaarverslag/-rekening is opgesteld.

Balans

Van de balansposten worden in de tabellen de activa en passiva gepresenteerd als percentages van het balanstotaal van de jaren 2002 tot en met 2006. Hierbij zijn de posten direct overgenomen vanuit de door de accountant goedgekeurde jaarrekening. In deze balans zijn geen correcties uitgevoerd met betrekking tot de ontvangen collegegelden en de vorderingen van 1986 inzake sociale lasten. Vereveningsbijdragen ontstaan in het kader van de OKF zijn beschouwd als een bestanddeel van het eigen vermogen. Egalisatierekeningen met betrekking tot huisvesting worden toegerekend aan de bestemmingsreserves en daarmee aan het eigen vermogen van de hogeschool.

Exploitatierkening

Van de posten op de exploitatierkening worden de baten gepresenteerd als percentage van de totale baten en de lasten als percentage van de totale lasten. De baten zijn verdeeld over de categorieën rijksbijdrage, collegegelden, derden (contractactiviteiten) en overig. Onder deze laatste vallen bijvoorbeeld de rentebaten. De lasten zijn verdeeld over de categorieën personeel, huisvesting en beheer. Huisvestingslasten zijn inclusief afschrijvingskosten op gebouwen. Beheerslasten zijn inclusief afschrijvingskosten op apparatuur en inventaris.

Financieel resultaat

In het financieel resultaat wordt de exploitatie in duizenden euro's (k€) uitgesplitst naar omvang van de baten, bedrijfsresultaat gewone bedrijfsvoering en totaal resultaat. De bedrijfsvoering wordt over verschillende categorieën (incl. de rentelasten) uitgesplitst in percentages van de totale baten. Voor de bepaling van de resultaten wordt uitgegaan van de volgende definities:

- Exploitatieresultaat = Totaal baten (incl. rentebaten) - totaal lasten
- Bedrijfsresultaat uit gewone bedrijfsvoering = Exploitatieresultaat - rente lasten
- Totaal resultaat = Bedrijfsresultaat uit gewone bedrijfsvoering + resultaat buitengewone bedrijfsvoering (incl. deelnemingen).

Financiële indicatoren

De financiële indicatoren worden uitgedrukt in solvabiliteit, liquiditeit en rentabiliteit. De solvabiliteit kan in algemene zin worden omschreven als de mate waarin een hogeschool op lange termijn aan haar verplichtingen kan voldoen. Onder liquiditeit wordt verstaan het vermogen van een hogeschool om op korte termijn aan haar verplichtingen te voldoen. De rentabiliteit is de basiseigenschap voor de continuïteit van een hogeschool. Ze geeft aan in hoeverre een hogeschool middelen kan genereren om te investeren in het onderwijsproces. Voor de bepaling van de indicatoren wordt uitgegaan van de volgende definities:

- Solvabiliteit = Eigen vermogen / totaal vermogen
- Liquiditeit = (Vlottende activa - voorraden) / vlottende passiva
- Rentabiliteit = Resultaat uit gewone bedrijfsvoering / baten

Naast deze drie standaard indicatoren is ook nog de ratio opgenomen tussen het eigen vermogen (EV) enerzijds en de rijksbijdrage (RB) en collegegelden anderzijds. Deze ratio – ook wel bekend als het weerstandsvermogen – geeft een indicatie van het vermogen van hogescholen om niet-structurele tegenvallers op te kunnen vangen en de taken te kunnen voortzetten.

Kosten per student

Om te komen tot de kosten per student worden de kosten, verantwoord in de jaarrekening, gedeeld door het aantal ingeschreven studenten. Het betreft de ingeschreven studenten per 1 oktober van het betreffende jaar. De definitie van student is verder omschreven bij het domein studenten. De kosten per student (in k€) worden uitgesplitst naar personeel, huisvesting en beheerskosten. Voor de personeelskosten worden ook de

kosten per student voor de gecorrigeerde personeelskosten (voor inkomsten derden) gepresenteerd. In deze correctie worden de inkomsten gegenereerd uit bijvoorbeeld contractactiviteiten (derden uit exploitatierekening) niet meegenomen.

Samenvatting

Ten behoeve van een vergelijking van de instellingsgegevens en landelijke gegevens zijn in de samenvatting van het domein financiën correcties doorgevoerd in de balans (dit is bij geen van de andere tabellen gebeurd). Deze landelijke informatie betreft het totaal/gemiddelde van de instellingsgegevens. Er zijn twee correcties uitgevoerd.

In de balans van hogescholen die de in september ontvangen collegegelden volledig als baten verantwoordt is een deel van het eigen vermogen overgeheveld naar vlottende passiva.

- Eigen vermogen (t) - $8/12 * \text{collegegeldopbrengst (t)}$
- Vlottende passiva (t) + $8/12 * \text{collegegeldopbrengst (t)}$

De vordering op de minister van OCW uit 1986 inzake sociale lasten van de 13e maand is opgeboekt van het eigen vermogen. Deze vordering wordt pas voldaan bij liquidatie van de hogeschool. Een deel van de hogescholen heeft deze vordering reeds afgeboekt.

- Financiële vaste activa - vordering op de minister uit 1986
- Eigen vermogen - vordering op de minister uit 1986

5 Definities domein personeel

Sinds 1995 is de HBO-raad eigenaar van de Registratie Arbeidsrelaties Hoger Onderwijs (RAHO). De gegevens hierin zijn een extract van CASO en een aparte levering van de hogescholen die geen gebruik maken of maakten van CASO (Artez Hogeschool voor de Kunsten, Design Academy Eindhoven, Hogeschool van Amsterdam, Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, Stoas Hogeschool). In RAHO staan de betrekkingen per persoon (geanonimiseerd) met bijbehorende kenmerken als bezoldiging, functie en persoonskenmerken. De gegevens hebben betrekking op de datum 1 oktober van elk jaar en geven een overzicht van het personeelsbestand op de betreffende datum. In deze publicatie betreft het de jaren 2002 tot en met 2006.

Van de volgende hogescholen waren de personeelsgegevens in bepaalde jaren niet of slechts gedeeltelijk beschikbaar:

- Aeres Groep - Gegevens van fusiepartner Stoas Hogeschool gedeeltelijk beschikbaar voor de jaren 2001 en 2002 of niet beschikbaar 2003 t/m 2005.
- Hogeschool voor de Kunsten Utrecht – Gegevens niet beschikbaar voor de jaren 2004 en 2005.
- Iselinge Hogeschool – Gegevens niet beschikbaar voor het jaar 2002.

In deze gevallen is voor de omvang van het personeelsbestand (in personen en fte) een schatting gemaakt op basis van de ontwikkeling van het totale bestand. Op deze manier wordt toch een beeld verkregen van de ontwikkeling van het totale personeelsbestand.

Leeftijd

Per leeftijdsklasse wordt op het peilmoment het percentage van de personeelsformatie van de betreffende hogeschool weergegeven. Het betreft hier de personeelsformatie uitgedrukt in fte. In de tabellen wordt een beeld gegeven van het totale personeelsbestand en op enkele plaatsen worden de gegevens verbijzonderd naar de categorieën OP (Onderwijzend Personeel) en OBP (Ondersteunend en Beheer Personeel) en/of naar geslacht. De gemiddelde leeftijd is bepaald per werknemer, onafhankelijk van de omvang van de dienstbetrekking in fte.

Salaris

Per feitelijke salarisschaal (indien bekend) wordt op het peilmoment het percentage van de personeelsformatie uitgedrukt in fte van de betreffende hogeschool weergegeven. In het kader van het HOOP hebben instellingen afgesproken dat zij zich zullen inspannen het aandeel vrouwen in hogere functies te vergroten. De HBO-raad rapporteert het kengetal 'percentage vrouwen in schaal 13 of hoger' op brancheniveau aan het Ministerie van OCW. Het betreft hier het percentage vrouwen van het totaal aantal werknemers in schaal 13 of hoger (gewogen naar aanstellingsomvang).

Personeel in einde salarisschaal

In deze tabel wordt het percentage personeelsformatie per hogeschool weergegeven, waarvoor geldt dat de aanstelling bezoldigd wordt in de hoogste periodiek bij de salarisschaal. Deze indicator geeft een indicatie van het percentage van de totale personeelsformatie dat aan het einde van het carrièrepatroon zit. Sinds 2006 wordt in de CAO-HBO geen gebruik meer gemaakt van periodieken. Daarom is voor 2006 een andere rekenmethode gebruikt om het aandeel te berekenen. Een werknemer wordt verondersteld aan het einde van de betreffende salarisschaal te zitten als deze een salaris ontvangt dat zich minder dan de helft van het normpercentage onder het maximum salaris in die schaal bevindt.

Externe mobiliteit

De externe mobiliteit wordt weergegeven als een percentage van in- en uitstromend personeel. Onder instroom in een bepaald jaar wordt verstaan het percentage werknemers (onafhankelijk van de omvang van de aanstelling in fte) dat in dat jaar wel, maar in het voorafgaande jaar niet in dienst was bij de betreffende hogeschool. Onder uitstroom in een bepaald jaar wordt verstaan het percentage werknemers dat in dat jaar niet, maar in het voorafgaande jaar wel in dienst was bij de betreffende hogeschool. Bij hogescholen die wisselen van registratiesysteem veranderen doorgaans ook de personeelsnummers, waardoor voor dat jaar de in- en uitstroom niet berekend kan worden.

Student/personeelsratio

Om te komen tot de student/personeelratio wordt het aantal ingeschreven studenten gedeeld door het aantal fte's. Het betreft de ingeschreven studenten per 1 oktober van dat jaar. De definitie van student is verder omschreven bij het domein studenten. Bij personeel worden zowel het OP als het OBP in fte van de betreffende hogeschool bedoeld.

6 Definitie domein studenten

De kengetallen in het domein studenten zijn gebaseerd op een extract van het CRIHO dat in december 2006 is aangemaakt. Het vermelden van deze datum is van belang in verband met het dynamische karakter van het CRIHO. Indien het extract op een later tijdstip wordt aangemaakt zullen er andere studentenaantallen in de tabellen verschijnen aangezien hogescholen doorlopend mutaties kunnen aanbrengen in het CRIHO. De ervaring leert echter dat het veelal om kleine verschillen gaat. Toch heeft het dynamische karakter van het CRIHO tot gevolg dat de kengetallen met betrekking tot studenten afwijken van de cijfers in de vorige uitgave van HMI. Ter berekening van de onderwijsvraagfactor is gebruik gemaakt van het bestand waarin de rijksbekostigingsbrieven zijn opgeslagen. Dit bestand wordt door CFI aangemaakt en aan de HBO-raad verstrekt.

Net als in het domein personeel wordt ook bij de studentgegevens uitgegaan van de peildatum 1 oktober. Deze datum sluit aan bij de inschrijfprocedure van het CRIHO. Voor de kengetallen worden alleen die studenten meegenomen die op de peildatum staan ingeschreven bij een betreffende hogeschool en geregistreerd staan als bekostigde student. De gegevens betreffen de jaren 2002 tot en met 2006.

Ingeschreven studenten

De ingeschreven, bekostigde studenten in het studiejaar dat begint in het genoemde jaar. Hierbij worden zowel voltijd, deeltijd als duale studenten geteld.

Instroom

De instroom van bekostigde studenten in het studiejaar dat begint in het genoemde jaar. Een instromende student heeft geen bekostigingsverleden bij de betreffende hogeschool. Ook hier worden studenten bij alle opleidingsvormen geteld.

Marktaandeel

De marktaandelen zijn weergegeven naar ingeschreven studenten en naar instroom van studenten. Per jaar is per sector het aandeel van de betreffende hogeschool in het totaal van die sector bepaald. De basis voor deze marktaandelen wordt gevormd door de hierboven beschreven ingeschreven studenten en instroom. Als gevolg daarvan wordt een omzwaaiër die binnen de hogeschool overstapt naar een studie in een andere sector niet opnieuw als nieuwe instroom beschouwd.

Gediplomeerden

De studenten die één of meerdere diploma's hebben behaald in het studiejaar dat begint in het genoemde jaar. Hierbij worden propedeusediploma's niet geteld en wordt niet gekeken naar de bekostigingsstatus van de student. Deze gegevens betreffen de uitstroom van afgestudeerde studenten per jaar. Doordat de gegevens in deze publicatie zijn gebaseerd op een extract uit het CRIHO van december 2006, zijn de gediplomeerden van het studiejaar 2006/2007 nog niet opgenomen.

Rendement

Het rendement van een cohort wordt na vijf jaar berekend. Een cohort bestaat uit studenten die in het betreffende jaar zijn ingestroomd en het rendement geeft aan welk deel van het cohort binnen een bepaalde periode gediplomeerd is. De basis voor de instroom en gediplomeerden wordt gevormd door de hierboven beschreven definities, met dien verstande dat in dit geval alleen de voltijd studenten worden geteld. Doordat bovenstaande definitie als basis voor de instroom wordt gebruikt, wordt een omzwaaiër binnen de hogeschool naar een studie in een andere sector niet als nieuwe instroom beschouwd. Zo'n student wordt op dat moment als uitvaller binnen die sector aangemerkt en verder voor de betreffende hogeschool buiten beschouwing gelaten.

Studieduur

Ook de studieduur van een cohort wordt na vijf jaar berekend. Bij de berekening van de studieduur zijn dezelfde uitgangspunten gehanteerd als hierboven beschreven voor het rendement. De studieduur voor gediplomeerde studenten en uitvallers wordt afzonderlijk gepresenteerd. Uitvallers zijn studenten die vijf jaar nadat ze hun studie begonnen zijn, niet meer ingeschreven staan bij de betreffende hogeschool en geen gediplomeerde zijn van die hogeschool. De studieduur wordt uitgedrukt in maanden en is gecorrigeerd voor studieonderbrekingen.

Onderwijsvraagfactor

De onderwijsvraagfactor (ovf) wordt afgeleid van de rijksbijdragebrief van OCW. Het betreft de ovf van het betreffende bekostigingsjaar en is berekend op basis van het peilmoment oktober t-2. Voor de bepaling van onderwijsvraagfactor van een hogeschool is het aantal onderwijsvragenden van de stabiele opleidingen gedeeld door het aantal ingeschreven studenten voor die opleidingen. In deze berekening wordt het aantal ingeschreven studenten volgens de opgave in de rijksbijdragebrief gebruikt. Het onderscheid tussen voltijd en deeltijd is per begrotingsjaar 1998 komen te vervallen. De gegevens met betrekking tot de sectoren hoo en kuo zijn niet opgenomen als gevolg van de afwijkende bekostigingssystematiek.

7 Definitie domein onderwijs

De HBO-raad heeft in 1991 het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA) opdracht verleend een instrument te ontwikkelen waarmee de arbeidsmarktintrede van afgestudeerden van het hbo in kaart gebracht kan worden. Dit onderzoek, dat bekend staat als de HBO-Monitor, behelst een enquête onder een grote groep afgestudeerden die elk najaar wordt uitgevoerd wanneer de ondervraagden één à anderhalf jaar zijn afgestudeerd. De gegevens binnen het domein onderwijs betreffen de resultaten van de enquêtes die in de 2002 tot en met 2006 zijn afgenomen. Doordat niet alle hogescholen elk jaar deelnemen aan dit onderzoek zijn niet alle gegevens voor elke hogeschool beschikbaar.

Maatschappelijke positie

In afwijking van voorgaande jaren is de maatschappelijke positie bepaald door een onderscheid te maken tussen studenten, personen in de beroepsbevolking en overige afgestudeerden. Personen die behoren tot de beroepsbevolking hebben een betaalde baan van minimaal 12 uur per week (werkzaam) of zoeken daar actief naar (werkzoekend). Studenten worden niet tot de beroepsbevolking gerekend, ook niet als ze een betaalde baan hebben. De overige categorie wordt bijvoorbeeld gevormd door afgestudeerden met een onbetaalde baan en arbeidsongeschikten. De cijfers over voorgaande jaren zijn volgens deze definitie herberekend.

Oordeel over de gemaakte studiekeuze

De afgestudeerde hbo'ers wordt ook gevraagd of zij achteraf bezien voor dezelfde studie zouden hebben gekozen, al dan niet aan dezelfde hogeschool. In deze publicatie zijn de percentages afgestudeerden opgenomen die opnieuw dezelfde studie zouden kiezen.

Oordeel over aansluiting opleiding op de arbeidsmarkt

De afgestudeerde hbo'ers wordt ook een oordeel gevraagd over de aansluiting tussen de gevolgde opleiding en de arbeidsmarkt. In deze publicatie zijn de percentages afgestudeerden opgenomen die de aansluiting als voldoende of goed bestempelden.

Bijlage II – Afkortingen

De sectoren van het hbo worden als volgt afgekort:

hao	hoger agrarisch onderwijs
heo	hoger economisch onderwijs
hgzo	hoger gezondheidszorgonderwijs
hpo	hoger pedagogisch onderwijs
hsao	hoger sociaal-agogisch onderwijs
htno	hoger technisch en natuurwetenschappelijk onderwijs
kuo	kunstonderwijs

Overige afkortingen in deze publicatie:

CASO	het salarissysteem dat veel hogescholen gebruiken
Cfi	Centrale Financiën Instellingen
CRIHO	Centraal Register Inschrijvingen Hoger Onderwijs
EV	eigen vermogen
fte	full-time-equivalent (Rekeneenheid waarmee de omvang van een functie of de personeelssterkte kan worden uitgedrukt. Eén fte is een volledige werkweek.)
HMI	Hogescholen Management Informatie
HOOP	Hoger Onderwijs en Onderzoek Plan
LNV	(Ministerie van) Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
OBP	Ondersteunend en Beheer Personeel
OCW	(Ministerie van) Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
OKF	omkering kapitaaldienst financiering
OP	Onderwijzend Personeel
ovf	onderwijsvraagfactor
RAHO	Registratie Arbeidsrelaties Hoger Onderwijs (Database van de HBO-raad met gegevens over het personeel van alle hogescholen.)
RB	rijksbijdrage
ROA	Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt
